

**ارتباط اندازه دولت با توسعه انسانی
(مقایسه کشورهای نفتی و کشورهای
در حال توسعه غیر نفتی)**

عباس عساری آرانی*، وجیهه افضلی ابرقویی**

طرح مسأله: کارایی بخش عمومی در رشد و توسعه اقتصادی و همچنین رفاه اجتماعی همواره مورد توجه اقتصاددانان بوده است. اساساً یکی از محورهای مهم این مطالعات، تعیین اندازه مطلوب و بهینه دولت است. بدین منظور در این مقاله به بررسی ارتباط اندازه دولت و توسعه انسانی می‌پردازیم.
روش: این بررسی براساس اطلاعات و آمار موجود و مدل پانل پویا (Dynamic Panel Data) و با استفاده از تخمین‌زن گشتاورهای تعمیم‌یافته (Generalize method of moments)، طی دوره زمانی ۱۹۹۰ تا ۲۰۰۶ انجام شده است.

یافته‌ها: در بررسی ارتباط بین اندازه دولت و توسعه انسانی در کشورهای نفتی و کشورهای در حال توسعه غیرنفتی محاسبات ارتباط مثبت مخارج مصرفی و سرمایه‌گذاری دولت در هر دو گروه از کشورها را نشان می‌دهد.
نتایج: اندازه دولت در کشورهای نفتی بزرگ‌تر از کشورهای غیرنفتی است ولی به دلایلی چون عملکرد نامطلوب، پایین بودن کیفیت کالاهای بخش عمومی و... دولت نتوانسته به صورت بهینه بر توسعه انسانی اثرگذار باشد و اثرگذاری دولت در کشورهای در حال توسعه بیشتر بوده است.

کلید واژه‌ها: اندازه دولت، تخمین‌زن گشتاور تعمیم‌یافته (GMM)، توسعه انسانی، مخارج

سرمایه‌گذاری، مخارج مصرفی

تاریخ پذیرش: ۱۹/۵/۲۶

تاریخ دریافت: ۱۸/۷/۱۰

* دکتر اقتصاد، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس <assariabbas@yahoo.com>

** دانشجوی دکتری اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس